

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ โรคติดเชื้อฉวยโอกาสและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ในจังหวัดแพร่

ผู้เขียน นางนงลักษณ์ เกษม

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ. พญ. รัตนา พันธุ์พานิช

ประธานกรรมการ

รศ. กรรณิกา วิทย์สุภากร

กรรมการ

อ.นพ. เกรียงไกร ศรีธนะวิบูลย์ชัย

กรรมการ

บทคัดย่อ

ความเป็นมา : การรักษาผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ โดยการให้ยา 3 ชนิดพร้อมกัน เป็นการรักษาที่เป็นมาตรฐานในปัจจุบัน องค์การเภสัชกรรมสามารถผลิตยาสูตร GPO-VIR ได้เองและมีราคาถูกกว่าตั้งชื่อจากต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้มีการขยายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอดส์สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ และการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ต้องมีการติดตามความก้าวหน้า ด้วยการประเมินการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาส และการตรวจหาจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ในระหว่างการรักษา

วัตถุประสงค์: 1. เพื่อศึกษาการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสในระหว่างการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ 2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ระหว่างการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ **รูปแบบการศึกษา :** การศึกษาเชิงพรรณนา **สถานที่ศึกษา :** โรงพยาบาลจำนวน 8 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดแพร่ **วิธีการศึกษา :** ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยที่รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ตามโครงการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติ จำนวน 186 ราย โดยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากแบบบันทึกการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์และOPD card ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2548 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา : กลุ่มตัวอย่างมีการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสในระหว่างการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ ร้อยละ 4.3 ได้แก่วัณโรค (Mycobacterium Tuberculosis) 4 ราย เชื้อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อรา (Cryptococcosis) 1 ราย ติดเชื้อราที่ผิวหนัง (Penicilliosis) 1 ราย เชื้อราในช่องปาก (Candidiasis) 1 ราย และ งูสวัด (Herpes zoster) 1 ราย ค่าเฉลี่ยของจำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 ก่อนรับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ เท่ากับ 72.2 เซลล์ต่อไมโครลิตร หลังรับยา 6-8 เดือน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 208.6 เซลล์ต่อไมโครลิตร

สรุปและข้อเสนอแนะ : การรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ทำให้จำนวนเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดี4 สูงขึ้น และลดการป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาส ทำให้ผู้ติดเชื้อดำรงชีวิตอยู่ได้เหมือนคนทั่วไป แต่ทั้งนี้ทีมงานผู้รักษา ต้องให้การดูแลอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามผลการรักษา และเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสในระยะยาว

คำสำคัญ : โรคติดเชื้อฉวยโอกาส เซลล์เม็ดเลือดขาว ซีดี4 ยาต้านไวรัสเอดส์ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์